ՊԱՏՃԷՆ

Շրջաբերական կոնդակ բոլոր թեմական Առաջնորդներին (թեմական տեսուչների մասին).

ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԱՆՀԱՍԱՆԵԼԻ ԿԱՄՕՔՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՊԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱԹՈՌՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ.

Նախ քան զգուշաբանմն Բ. Կեդրոնական Ժողովոյ որպէս զի ծխական դպրոցք մեր ոչ մնասցին ի խնամս կամայականութեան և անձնական հաճոյից, իբրև զժամանակաւոր կարգադրութիւն, պատուիրեմք հոգաբարձութեանդ, որպէս զընտրեալս ի Ժողովրդականաց համայն թեմի, ի կատար ածել զհետևեալս մինչ ց20-ն յունվարի 1907 ամի.

Ա. Տամք իրաւունս հոգաբարձութեանդ ընդ նախագահութեամբ առաջնորդի ընտրել թեմական (շրջանային) տեսուչս յանձանց բարձրագոյն կրթութեամբ ի հոգևորականաց և թէ յաշխարհականաց.

Բ. Թողումք ի կամս հոգաբարձութեանդ պարզաբանել, թէ քանի՞ տեսուչք պարտին լինել ի թեմին, մի՞ թէ առաւել.

Գ. Ամենայն ծխական դպրոցք և ուսուցիչք լիցին ընդ հսկողութեամբ թեմական տեսչաց ըստ սահմանին

որ որոշէ ուսուցչական համագումարն, այն է՝ զի նոցա լիցին իրաւունք շրջելոյ ի դպրոցս, հսկելոյ ի վերայ դորձունէութեան և պաշտօնէից, ներկայ լինելոյ դասուց, նստից հոգաբարձական մանկավարժական և խառն ժողովոց առանց ձայնի իրաւանց, ի ժողովս հրաւիրելոյ զհոգաբարձուս և զուսուցիչս, պահանջելոյ զկարևոր բացատրութիւնս ի նոցանէ, յորդորելոյ բանալ դպրոցս, տալ տեղեկագիրս ուսումնարանաց ուսումնական խորհրդոյն, իսկ զանտեսականէն հոգաբարձութեանց թեմական դպրոցին։

Դ. Զընտրեալ թեմական տեսուչս ընդ արձանագրութեամբ հոգաբարձական ժողովոյն առաջի առնել մեզ ի հաստատութիւն։

Ե. Զնիւթական ապահովումն թեմական տեսչաց յանձնեմք ամբողջութեամբ ի կարգադրութիւն հոգաբարձական ժողովոյն, զորպիսին ունի հոգալ ի միջի այլոց և յարդեանց դպրոցաց և եկեղեցեաց։

Զ. Թեմական տեսուչք ենթարկին ուսումնական խորհրդոյն Էջմիածնի, ընդ որում մտանեն ի յարաբերութիւնս վասն ամենատեսակ ուսումնարանական գործոց։

Է. Զանուանս ընտրեալ ուսուցչաց և աւագ ուսուցչաց թեմական տեսուչք առաքեն հաստատութիւն առաջնորդաց և տան տեղեկութիւնս ուսումնական խորհրդոյն։

Ը. Ուսումնական խորհուրդն, որ Էջմիածին՝ կազմի յերից անձանց՝ ի միոյ նախագահէ և յերկուց անդամոց. զնախագահն կարգեմք Մեք, զմին անդամոց ընտրէ ուսուցչական ժողով ճեմարանի Մ. Աթոռոյս, և զմիւս անդամն ընտրէ թեմական հոգաբարձութիւն Ներսիսեան դպրոցի ի խառն ժողովի, որ կազմեսցի ըստ հրաւիրման թեմ. առաջնորդի յուսուցչաց նոյն դպրանոցին և յաւագ ուսուցչաց ամենայն ծխական դպրոցաց Տփխիս քաղաքի։ Յետ հաստատման անդամոց ուսումնական խորհրդոյն՝ նոքա ժողովեսցին Էջմիածին և սկսանիցին զգործառնութիւն իւրեանց։ Սահմանք պարտուց նոցա

պարտին լինել ըստ որոշմանց ուսուցչական համագումարի, այն է վերահսկողութիւն ամենայն դպրոցաց, վախճանական քննութիւն ամենայն գործոց դպրոցաց և պաշտօնէից. մշակումն նախագծից դպրոցական կանոնադրութեան և բարեփոխութեան ծրագրի, պատրաստումն ընդհանուր տեղեկագրի ի վերայ հիման տեղեկագրոց թեմական տեսչաց, ընտրութիւն դասագրոց և նպաստումն հրատարակութեան նոցին, զհետ լինել պատրաստելոյ զուսուցիչս ի մանկավարժական դիտելիս, կազմումն և կառավարելն դպրոցական ֆոնդի, գումարումն ուսուցչական ժողովոյ առ նուազն միանգամ յընթացս չորից ամաց։

Թ. Ցկազմումն Ուսումնական խորհրդոյն ամենայն գրագրութիւնք զուսումնարանաց ունին գումարել ի Դիւան Մեր.

Ժ. Քանզի չիք թեմական դպրանոց ի թեմին Շամախւոյ, ուստի և յանձն առնեմք առաջնորդի Շամախւոյ ընդ իւրով կամ նախագահութեամբ գործակալին Բագուայ տալ վճռել զվերոյիշեալ Թ. յօդուածս կոնդակիս մասնակցութեամբ Խառն ժողովոյն կազմելոյն յուսուցչաց և ի հոգևորականաց երկսեռ դպրոցաց Բագու քաղաքի։

27 դեկտ. 1906 ամի
ի Ս. Էջմիածին
Թ. 1738—43

ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՌԱՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ . . . .

Գերաշնորհ Տէր Գէորգ Արքեպիսկոպոսի նախանդամի Սինոդի և Տեղապահի մերոյ հարազատի Մայր Աթոռոյս Հայրապետական օրհնութեամբ յայտ առնեմք։

Վասն տալոյ մի օրինակ ընթացս գործոց Դիւանատան Մերոյ և Սինոդի Ս. Էջմիածնի, այսու կոնդակաւ Մերով պատուեմք Գերաշնորհութեան Ձերում գամ մի յիւրաքանչիւր եօթնեկի՝ յաւուրս հինգշաբաթի, ի միասին ընդ միւս անդամս Սինոդի յաճախել ի Դիւանատուն Մեր ի խորհրդածութիւն ընդ Դիւանապետի յաղագս կարևոր խնդրոց և գործոց. իսկ ի դէպս արտաքոյ կարգի և անյետաձգելի խնդրոց ունիմ հրաւիրել ի ձեռն Ձերդ Սրբազնութեան զնոսա ի ժողով և յայլ աւուրս շաբաթու։

յ8 դեկտ. 1906 ամի
ի Ս. Էջմիածին
թ. 1647

ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՌԱՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ . . . .

Սինոդի Սրբոյ Էջմիածնի.

Ի նկատ առեալ մեր զանձուկ վիճակ Մայր Աթոռոյս, զպարտիս հաստատութեանց նորա ց30,000 ռուբլիս նաև զհատուցանելիս նպաստամատոյց ծանձնաժողովոյն զ20,000 ռուբլիս, հարկ անհրաժեշտ համարիմք առնել զհետևեալ կարևոր փոփոխութիւնս։

Ա. Բառնալ զսեղանատուն, զփուռն, զմառանատուն, զխոհանոցն ի 16-էն յունվարի, արձակելով ի նոյն ժամանակէ զամենայն ծառայս, որք են ի դոյն հաստատութիւնս տալով նոցա յամսոյ յամիս զռոճիկս յունուար, փետրուար և մարտ ամսոյ։ Մեն մի միաբանի ի փոխարէն սննդեան տալ ի սկզբան իւրաքանչիւր ամսոյ սննդադրամ զքսանական ռուբլիս և յայնմ հետէ ճեմարանն ընկալցի ալիւր, զոր ունի պատրաստել ի փռատուն վանուցս միջոցով իւրովք հաց ի պէտս աշակերտաց. Աշակերտք, որք բնակին ի հիւրատան Մայր Աթոռոյս, ունին ստանալ ճաշ ի սեղանոյ ճեմարանի մինչ ցմին մայիսի յառաջիկայ 1907 ամի։ Վանական Կառավարութիւն ստուգելով զցուցակս «թային» ստացողաց և որք կարօտ են հացի և կերակրոյ, տայ նոցա գրամական նպաստս։

Բ. Զագարակն բարեկարգել այսպէս. թողուլ զ12 ձիս վասն կառաց, սայլի և հեծանելոյ. վասն գութանի 8 գոմէշս և 4 եզինս և երիս կաթնատու կովս վասն Վեհարանի մի միայն, իսկ զմնացեալ անասունս ի վաճառ հանել ի մարտ ամսոջ։ Ունել զ3 ծառայս և զ3 կառապանս։

Գ. Վասն ճեմարանի սահմանեմք՝ սկսեալ ի 1907 ամէ ունել որդեգիրս մի միայն 100 թարց որդեգիր—թոշակաւորաց, որք խնամին նպաստիւք բարերարաց, իսկ մնացեալ աշակերտք լիցին երթևեկք։ Կարգ և ձև ընդունելութեան երթևեկաց և որդեգրաց թողումք ի վերայ մանկավարժական ժողովոյն ճեմարանի, որ պարտի տալ ի տնօրինութիւն Մեր զտեղեկագիր մինչ ց1-ն ապրիլի առաջիկայ ամի։

Դ. Տալ զտպարանն կապալաւ այլում ցանկացողի և պատուիրել Մխիթար վարդապետի որոնել կապալառու և ի ձեռն Սինոդիդ կռել պայմանս ընդ նմա։ Ցեսա տուչութեան տպարանին ի վարձու դգրեանս գտեալս անդ մանրամասն ցուցակաւ յանձնել միւսմ ի միաբանից պահել յապահով տեղւոջ վասն ի վաճառ հանելոյ ցանկացողաց։

Ե. Պատուիրել Վանական Կառավարութեան նախ՝ զկնի փակման սեղանոյ և պարագայիցն ի վաճառ հանել զպատրաստի նիւթեղէնս ի վերայ միաբանից, իսկ ի դէպս ոչ ցանկալոյ նոցա ի վերայ այլ ցանկացողաց, երկրորդ՝ կազմել մանրամասն ցուցակս ամենատեսակ անօթոց, գործեաց, կահ կարասեաց սեղանատան, փռատան և մառանատան և պահել անկորուստ ընդ հսկողութեամբ Վանական Կառավարութեան։ Իսկ վասն շտեմարանին անօրինել զարժանն։

Զ. Հիւրոց ի հիւրատան տալ մի միայն ինքնաեռ, սենեակ և ծառայ. պատուիրել հիւրընկալին առաջի առնել ց-5 յունուարի մանրամասն ցուցակ կահկարասեաց, սպիտակեղինաց և անկողնոյ ի հայեցողութիւն Սինոդի։

Է. Վասն աննդեան Վեհարանի վարիլ ըստ վերոյիշեալոյն. այն է կարճել զտուչութիւն նիւթեղինաց և տալ աննդադրամ ըստ վերոյգրեալ չափու առանձին հաշուեմատեանիւ, որ ատուգեսցի յամսոյ յամիս ի Սինոդի ընդ այլ մատեանս վանական հաստատութեանց։

Ը. Վասն աննդեան Տաճարի ծառայողաց վարիլ ըստ վերոյիշեալոյն, տալով մատեան առանձին Տաճարին, յոր մտցի հաշիւ մոմավաճառութեան, գանձանակի, նուիրադրամոց թանգարանի և աննդադրամոց, որպիսի մատեան ատուգեսցի ի Սինոդին ընդ այլ մատեանս յամսոյ յամիս։

Ի 27 դեկտեմբերի 1906 ամի
և ըստ տոմարիս ՌՅԾԶ
ի Հայրապետութեան մերում ԺԴ. ամի
Այրարատեան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
ի Վաղարշապատ
թ. 1734.